

BASINDAN - ENERJİ BAKANI SAYIN DR.HİLMİ GÜLER'E AÇIK MEKTUP

Arif KÜNAR, Elektrik Mühendisi

*Bu yazı Radikal 2'de (Radikal Gazetesi Pazar Eki), 23 Mayıs 2004 tarihinde yayınlanmıştır.

Gönderen:
EMO

Sayın Güler, son günlerde medyada,"nükleer santraller konusunda teknik incelemeler sürüyor, kurulmasında şartname aşamasına gelindi" şeklindeki açıklamalarınız sıkça yer alıyor. Ayrıca "Çevrecilerin endişelerini bildiğiniz"," Nükleer santrallerin en güvenliğini ve çevreye en duyarlı olanını kuracağız. Kimse merak etmesin" türünde iddialarınız da var. Türkiye'nin 37 yıllık nükleer santral macerasının "hikayesini" (1) araştırmış-yazmış bir elektrik mühendisi ve aynı zamanda da çevreye duyarlı bir yurttaş olarak olarak, size nazikane bir uyarıda bulunmak istiyorum.

Elektrik Mühendisliği Dergisi'nde şöyle yazmıştım: "Hatta bu bağlamda, son söz yerine biraz da haddimi aşarak; siyasi görüşleri ne olursa olsun, EMO'nun bugüne kadar savunduğu doğru enerji politikalarını uyguladıkları ve yolsuzlukların üzerine sonuna kadar dürüstçe/samimice/cesurca gittiklere sürece, Hükümete ve özellikle Enerji Bakanı Sn. Dr. Hilmi Güler'e bu anlamda açık destek verilmesinin etik kurallar çerçevesinde zorunlu ve doğru olduğunu düşünüyorum kendi adıma..."(2).

Sayın Güler, EMO'nun karşı çıktığı "mobil santralleri" kapattınız, EMO'nun mahkemeye verdiği talancı Aktaş, Çukurova ve Kepez gibi özelleştirilmelere" el koydunuz, EMO'nun kamuoyuna ifşa ettiği pahalı elektrik alımı anlaşmaları yapılan Yİ-YİD türü enerji alım anlaşmalarını iptal ettiniz, yine EMO'nun belirttiği yolsuzluklarla yükselen doğalgaz ve elektrik fiyatlarını bir miktar ucuzlattınız, en azından "enerji yolsuzluklarından" bir kısmını açığa çıkardınız, EMO'nun sürekli dile getirdiği yüksek elektrik kayıp ve kaçaklarını kabul ettiniz ve üzerine gitmeye başladınız, esasında EMO'nun enerji politikasının temeli olan ve dışa bağımlılığımızı artıran doğalgaz yerine yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yöneleceğiniz sinyallerini verdiniz, adil olmayan bölgesel elektrik tarifesi, 150 kW/saat uygulamalarından vazgeçtiniz vb. Bu gelişmeler ve doğru uygulamalar için size teşekkür ediyoruz.

Ancak EMO'nun 1976 yılından beri karşı çıktığı ve gelmiş geçmiş tüm enerji bakanının peşinden koştuğu (hatta Sn. Cumhur Ersümer gibi bazı bakan ve teknokratın başını yiyen, Beyaz Enerji davasının gündeme gelmesine yol açan), ülkemizdeki yanlış enerji politikalarının en belirgin örneği olan "Nükleer Santral İhalesi"ni tekrar gündeme getirmeniz büyük bir talihsizliktir. Umarım, bu yanlıştan en kısa sürede dönersiniz ve başımıza, hem sizi hem de ülkemizi batıracak bir bela daha açmazsınız.

Yine açıklamalarınızda "daha önce yapılan ihale süreçlerindeki hataların tekrarlanmayacağını" ifade ediyorsunuz. Eğer sizden önceki hükümetler bu "hatalarla" herşeye rağmen ihale yapmayı başarabilselerdi, krizde ülkemize 4-5 milyar dolarlık fazladan ekonomik bir yük daha binmiş olacaktı.

Sayın Güler, iki yanlış hiçbir zaman bir doğru yapmaz. Doğalgaz bağımlılığından ve lobisinden kaçılım derken, nükleer lobinin tuzağına düşmeyiniz. Ayrıca, "2007 yılında oluşmasını beklediğiniz elektrik açığının kapatılması için nükleer santral kurulmasının gündemde tutulduğunu" lütfen bir daha söylemeyiniz. Çünkü, bu ülkenin insanları acilen nükleer santral yapılmazsa karanlıkta kalacağız masalını çok dinledi. Hem de ABD'deki nükleer santral yapımları en az 15 yıl, Brezilya'daki son nükleer santral yapımı ise 25 yıl sürmüştür. Siz, 37 yıldır nükleer santral ihalesini yapamamış, şartnamesini bile kendi hazırlayamayan, ihalesinin kaç kere iptal edildiği bilinmeyen, ekonomik güvensizliklerin-belirsizliklerin-krizlerin hala sürdüğü, yolsuzlukların en üst boyutta olduğu, dış borcu en fazla olan bir ülkede, 3-5 yılda nasıl nükleer santral kurabileceksiniz? Zaten siz kurmak istesene de, sanırım Türkiye'ye teklif verecek ülke-firma bulamayabilirsiniz artık...

Süleyman Demirel, nükleer santralleri ilk kez ülke gündemine sokmuş ancak ülkeyi termik santrallerle donatmıştı. Turgut Özal döneminde nükleer santraller gündeme getirilip, doğalgaz santralleri pazarlanmıştı. Mesut Yılmaz zamanında ise, yine sürekli gündemde nükleer santral tartışması yapıldı, sonunda bugün çalıştırılmayan mobil santraller tezgahlanmıştı. Acaba sırada şimdi ne var diye, insanın aklına kötü şeyler geliyor...

Sayın Güler, nükleer enerji misyonunu ve miadını, başta ABD ve Avrupa olmak üzere tüm gelişmiş ülkelerde tamamladı. Tüm dünyaca kabul edildiği ve artık terk edildiği üzere, başta nükleer santraller olmak üzere fosil enerji kaynakları, çok büyük ve geri dönülemez bir çevre kirliliği ve toplumsal maliyet yaratmaktadır. Fosil enerji kaynakları, ekolojik dengenin, asit yağmurlarının, sera etkisinin, küresel ısınma/soğumanın, iklim değişikliğinin bilimsel olarak "tescilli kaynağı"dır. Ayrıca nükleer enerjinin, sonlu, finansman-yatırım-işletim-söküm maliyetleri açısından en pahalı, yakıt ve teknoloji olarak dışa bağımlı oluşu, hala bertaraf edilemeyen radyoaktif atık sorunu, küresel ısınmayı artırması, ekolojik dengeyi bozması nedeniyle ve üretim güvenliği-kaza-risk açısından da en tehlikeli olduğu anlaşılmıştır.

Bu gerçeklerden yola çıkarak, ülkemizin Avrupa Birliği yolunda enerji politikasının yeniden şekillendirilmeye çalışıldığı, özellikle enerji sektörümüzün yeniden yapılandırıldığı bu süreçte önceliklerimizin ve tercihlerimizin, artık nükleer enerji gibi fosil enerji kaynaklarından yana değil, yenilenebilir enerji kaynaklarından, enerji verimliliğinden yana olması zaten kaçınılmazdır. Fakat ülkemizde yenilenebilir enerji kaynakları hakkında yasal bir düzenleme maalesef henüz yoktur. Ancak her zaman yapıldığı gibi, TMMOB-EMO, Çevre ve Tüketici Dernekleri, STK'lardan katkı ve görüş alınmadan hazırlanmakta olan bir taslak çalışması vardır.

Ülkemiz enerji sektörünün yeniden yapılanması amacıyla hazırlanan ve 3 Mart 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 5. maddesinin p) bendinde, "Elektrik enerjisi üretiminde çevresel etkiler nedeniyle yenilenebilir enerji kaynaklarının ve yerli enerji kaynaklarının kullanımını özendirme amacıyla gerekli tedbirleri almak ve bu konuda teşvik uygulamaları için ilgili kurum ve kuruluşlar nezdinde girişimde bulunmak" diye belirtilmiştir. Yine aynı

Kanun'nun 4 nolu geçici maddesinde ise;" .... İşletme hakkı devir işlemleri yukarıdaki birinci fıkrada belirtilen tarihe kadar tamamlananlardan, çevre kirliliği önleyici tesisleri TEAŞ tarafından yapılanların bitirilmesi ve çevre mevzuatı açısından gerekli izinlerin alınması için, devir tarihinden itibaren iki yıllık süre tanınır. Bu süre zarfında söz konusu tesislerdeki elektrik üretim faaliyeti bu gerekçeyle durdurulamaz" denilmektedir.

"Çevre" ve "yenilenebilir enerji" kavramlarının değinildiği bu iki maddede, hem muğlaklık hem de çevreyi, yenilenebilir enerji tercihini ihmal çok açık olarak belirtilmiştir. Sonradan hazırlanan Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği ile yenilenebilir enerji kaynaklarına getirilen teşvikler de bu durumu düzeltmeye yetmemiştir.

Bu teşviklerin dışında, birçok Avrupa Ülkesinde yaygın olarak yenilenebilir enerji kaynaklarını teşvik etmek amacıyla, sabit fiyat (Almanya, Danimarka, Yunanistan), kota/kamu ihale yöntemi (Fransa, İngiltere), vergi iadesi (Finlandiya) ve zorunlu/gönüllü yeşil sertifika yöntemleri (Belçika, Danimarka, İtalya, Hollanda) kullanılmaktadır. Ülkemizde de bu teşviklerin yanısıra:

- Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Enerji Verimliliği Kanun tasarılarının hazırlanması, EPDK'nın ve Enerji Piyasası Kanunu'nun yeniden yapılanması sürecine; ilgili tüm sivil toplum kuruluşlarının doğrudan katılımı sağlanmalıdır,
- Yenilenebilir enerji kaynaklı yatırımlar ve sanayisi doğrudan teşvik edilmeli, Ar-Ge projeleri desteklenmelidir,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarımızın envanteri hazırlanmalı, yenilenebilir enerji kaynak bölgeleri korunmalıdır,
- Fosil enerji kaynakları yerine, yerli, çevreci ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının sağlanmasını planlayan yeni bir Ulusal Enerji Politikası oluşturulmalıdır,
- Gerçek - tüzel kişilerin, ailelerin sadece kendi ihtiyaçlarını karşılamak ve gerektiğinde de ihtiyaç fazlasını sisteme satmalarını sağlayacak şekilde yenilenebilir enerji üretimi teşvik ve subvanse edilmelidir,
- Serbest olan ve olmayan tüketicilerin, çevreci ve yenilenebilir enerji kaynaklı enerji kullanımını tercih etmesini kolaylaştıracak-sağlayacak yasal mevzuat ve alt yapı düzenlemeleri yapılmalıdır.

Saygılarımla,

Arif Künar
Elektrik Mühendisi

KAYNAKLAR:

- 1) Arif Künar, Donkişot'lar Akkuyu'ya Karşı, anti-nükleer hikayeler, EMO yayını, Nisan 2002
- 2) Arif Künar, İş Etiği ve Mesleki Davranış İlkelerimize Ne Oldu?, Elektrik Mühendisliği Dergisi, Sayı:420, Ocak 2004

*Bu yazı Radikal 2'de (Radikal Gazetesi Pazar Eki), 23 Mayıs 2004 tarihinde yayınlanmıştır.